

opusdei.org

El bé dels fills: la paternitat responsable (II)

En el primer article sobre paternitat responsable es va exposar que els homes col·laboren amb Déu en la concepció i educació dels fills. En aquesta segona part es reflexiona sobre el valor dels fills, acollits com un do absolut.

19/03/2016

La persona del fill

L'article precedent s'assentava sobre la grandesa de qualsevol persona i, en concret, la d'aquelles que més intervenen en l'aparició i desenvolupament de l'ésser humà.

En aquest article, el tema es cenyeix a la procreació i passa en primeríssim lloc la realitat del fill que d'ordinari en determina els diversos comportaments.

I així, en el fons de l'actitud incondicional a favor de la vida humana batega la capacitat d'apreciar que el fill —per la seva sublim condició personal i al marge de qualsevol altra circumstància— gaudeix d'un valor inestimable, d'una bondat constitutiva que mai no es podria exagerar.

Anàlogament, en el repudi d'una vida nova s'amaga subtilment i inconscientment la consideració —difusa però operativa— de què el fill és un mal. Un convenciment que

provoca estupor i rebuig, però és fàcil de comprendre en considerar els valors que dominen en la nostra cultura.

Els bens útils

Una mirada atenta a allò que és real permet distingir tres tipus de béns o, millor dit, tres aspectes o dimensions del bé.

Els béns útils són els d'ínfima categoria; tenen la seva bondat doblement fora de si: en la realitat per a la qual serveixen i, de manera definitiva, en els qui volen allò que aquests instruments fan possible.

Per això, sense patir la menor alteració, deixen de tenir valor quan ja no existeix —o quan ningú no els vol— allò per a la qual cosa servien: sense canviar ni deteriorar-se, el millor dels tornavisos perd tota la seva utilitat si desapareixen els artefactes units per cargols; i tots els

diners del món no valen res si ningú no està disposat a moure un dit a canvi d'ell.

Els bens joiosos i delectables

També els béns delectables tenen una bondat minsa, perquè tampoc no acaben de tenir-la per si mateixos: en última instància, el seu valor depèn que algú els vulgui i decideixi servir-se'n.

Per això, la bondat d'allò que només és apreciat a causa del plaer o el goig que genera, desapareix quan ningú no en vol gaudir.

En definitiva allò útil i agradable no és bo en si mateix i per si mateix. El seu valor o la seva bondat depenen de les persones que els reclamen.

El bé digne o absolut

La persona, al contrari, és un bé digne o absolut. La seva bondat rau

en si mateixa, en el seu ésser-persona, amb total independència de qualsevol circumstància: edat, sexe, salut, comportament, eficàcia, posició social...

I així ha de ser estimada i apreciada: per si mateixa o absolutament, al marge de qualsevol altra condició.

Sens dubte, els béns dignes poden generar satisfacció o resultar útils, però no és aquesta la seva bondat fonamental o primera. L'amistat, per exemple, és font de goigs incomparables i produeix beneficis múltiples. Però no és bàsicament i radical bona pel plaer o els serveis que engendra, sinó que se situa a anys llum per sobre d'ells.

Podria dir-se que per si mateixa l'amistat és tan extraordinàriament bona, que també aporta satisfaccions i beneficis i que cap altra realitat no pot proporcionar. Però tenir amics només per aquests avantatges afegits

degrada o prostitueix l'amistat: la relativitza, oblidant que la seva bondat és absoluta.

Una ceguesa generalitzada

Tanmateix, en la nostra civilització, els béns relatius s'han imposat de manera que la mateixa noció de bé digne o absolut ha desaparegut.

Any rere any, els meus alumnes de primer de filosofia discuteixen sobre si aquesta és o no útil, per acabar decantant-se a favor de la seva utilitat. La seva sorpresa és majúscula quan els explico que, precisament per manifestar-ne la superioritat i noblesa, Aristòtil declara la filosofia radicalment inútil: terme que, per fer-me a entendre, tradueixo com supraútil, intentant pal·liar l'absència de significat del bé digne.

De manera semblant, després d'explicar-los amb detall que la

filosofia no se subordina a un objectiu ulterior, que el filòsof només busca saber per saber, gairebé tots ho tradueixen afirmant que el filòsof coneix pel plaer de saber.

Com molts dels nostres contemporanis, de vegades semblen incapaços de concebre el bé en i per si, i no en virtut del benefici o satisfacció que genera. En tals circumstàncies, en no poder comprendre-la, la bondat d'allò que és digne “no existeix”.

A tu t'agraden els fills?

Respecte a la procreació, el problema sorgeix quan, sense plena consciència, la bondat del fill tendeix a mesurar-se amb els paràmetres dels béns inferiors, cosa gens infreqüent.

En intervencions públiques, en comentar que tinc set fills, no és estrany que algun dels assistents em

demani: «A tu t'agraden molt els nens, oi?» Solc fer una pausa, mirarlo fixament uns segons i afegir en to amable: «Agradar-me, agradar-me, el que veritablement m'agrada és el pernil. Els meus fills els estimo amb tota l'ànima».

La reacció sol ser cordial, i no em costa massa fer-los entendre que un fill —una persona— mai no s'ha de convertir en qüestió de gustos, antulls o apetències.

I és que el bé digne està a anys llum per sobre del delectable i l'útil. En rigor, es tracta de béns incommensurables, que mai no s'haurien de ponderar en la mateixa balança. El bé digne es justifica per si mateix i per si mateix ha d'estimar-se; l'útil i delectable, no.

En conseqüència, més encara que conèixer els criteris que regeixen la procreació responsable —que sens dubte cal saber—, avui resulta

imprescindible desenvolupar l'aptitud —sovint atrofiada o inexistent— per captar amb fondària la bondat pròpia del fill. Advertir que, per portar-lo al món, no fa falta més raó que la seva sublim grandesa; i que el que requereix altres motius, seriosos i proporcionats, és no procurar portar-lo.

Existeixen motius per no portar un fill al món?

Per impedir la procreació o eliminar-ne el fruit, no. En ocasions, sí per deixar de posar els mitjans de quals podria donar-se la procreació.

El fill constitueix un bé absolut, en l'accepció més pròpia del terme. Però absolut no equival a infinit. I precisament a causa de la seva finitud, sempre porta aparellats certs mals, els derivats de la necessitat d'atendre'l, que es podria considerar ordinaris.

Davant d'ells, si s'ignora o es desconeix la bondat absoluta de la persona, el fill passa automàticament a concebre's com un mal. Però, pel mateix motiu, ho seran també el cònjuge, els pares, els germans, els amics...

Topem amb la lògica tremendament individualista de Sartre, per a qui «l'infern són els altres», i l'única resposta, l'aïllament: és a dir, la solitud, el més autèntic infern.

L'exclusió del digne desemboca inevitablement en una dificultat lògica insuperable, en un camí cec, sense sortida. Al contrari, el reconeixement del fill com a ben absolut, relativitza aquests mals inevitables i els transforma en ocasió de creixement personal.

**Inconvenients greus o
extraordinaris**

Són els qui posen en joc una o més persones: perill seriós per a la mare gestant o per a la subsistència de la família, càrregues que la salut física o psíquica dels pares aconsella no assumir...

En tals circumstàncies, la situació canvia... i també ha de modificar-se l'actitud i el comportament dels possibles pares.

El criteri de fons és aquell que regeix tota actuació moral: fes el bé i evita el mal, amb les exigències pròpies de cada membre d'aquest enunciat.

Fer el bé constitueix el més bàsic, fonamental i joios deure de l'ésser humà. Però ningú no està obligat a posar per obra tots els béns que, en abstracte, pogués realitzar. Entre altres motius perquè, en optar per un d'ells —una professió, un estat civil...—, tindrà forçosament que desatendre tots els bens alternatius

que, en tals circumstàncies, podria escollir i dur a terme.

Al contrari, mai no està permès voler positivament un mal o impedir, també mitjançant una acció encaminada directament a això, un bé. L'imperatiu d'evitar el mal, amb el qual es completa la faceta afirmativa de l'ètica, no admet excepcions.

De nou la bondat del fill

Hem realitzat aquestes reflexions tenint en l'horitzó, sobretot, la grandesa de la persona dels fills, que, segons afirma el Catecisme de l'Església catòlica (núm. 1652), citant al Vaticà II, “són el do més excel·lent del matrimoni i contribueixen immensament al bé dels seus pares”.

Recolzats precisament en aquesta bondat íntima i constitutiva, que mai no es podria exagerar, en el que incumbeix a la procreació convé

distingir dos comportaments oposats, i conèixer el principi que permet distingir-los.

a) Si existeixen causes proporcionades, és moralment lícit no voler fer el necessari per a una nova concepció, encara que mai amb intenció anti-conceptiva, sinó merament no-conceptiva: amb altres paraules, està permès deixar de voler la procreació d'un nou fill i deixar d'actuar en favor d'ella.

b) Però mai no serà moralment legítim posar activament impediments perquè el fill arribi a la vida (anti o contraconcepció), ja que això equivaldria a voler positivament un mal —que no existeixi la nova criatura— i a obrar en conseqüència.

És la profunda diferència que separa l'anticoncepció de l'ús adequat dels mètodes naturals. Divergència que, malgrat l'habitual denominació, no

és, només ni de bon tros, qüestió de mètodes.

En definitiva, el criteri de fons continua sent la bondat absoluta del fill. Els qui per raons greus decideixen deixar de posar els mitjans per a una nova concepció, han de continuar considerant el fill possible com un gran bé, però que no buscaran a causa de la seva condició actual.

No fan res positiu que s'oposi a la concepció, però s'abstenen de posar els mitjans perquè un nou ésser humà rebi l'existència. I si, al marge de la seva voluntat, Déu els beneís amb un altre fill, l'acceptarien sense reserves, confiant en la infinita Bondat i Omnipotència divines.

Les famílies nombroses

Finalment, la consideració de la grandesa constitutiva de cada fill ajuda a entendre, com així mateix

recorda el Catecisme, que “la sagrada Escriptura i la pràctica tradicional de l'Església” vegin “en les famílies nombroses un signe de la benedicció divina i de la generositat dels pares” (núm. 2373).

Certament, existeixen matrimonis als quals Déu concedeix pocs fills o als quals no atorga descendència, demanant-los llavors que encarrilin la seva capacitat conjunta d'estimar cap al bé d'altres persones; però també pel que implica de generositat, la creació i la cura d'una família nombrosa, si tal fos la voluntat de Déu, és una garantia de felicitat i d'eficàcia sobrenatural (cf. *És Crist que passa*, n. 25).

Com afirmava Benet XVI, i potser de manera particular en el moment present, les famílies “amb molts fills constitueixen un testimoni de fe, valentia i optimisme” (Audiència General, 2-XI-2005) i “donen un

exemple de generositat i confiança en Déu” (Discurs, 18-I-2009); alhora, el papa Francesc exclamava: “Dóna consol i esperança veure tantes famílies nombroses que acullen els fills com un veritable do de Déu” (Audiència general, 21-01-2015).

D'altra banda, en bastants ocasions Déu beneeix la generositat d'aquests pares, suscitant entre els fills decisions de lliurament ple a Jesucrist i desitjos també de què ells portin al món nombrosos fills. Són famílies que estan plenes de vitalitat humana i sobrenatural. A més, en arribar a la vellesa, els pares es veuran d'ordinari envoltats de l'afecte dels seus fills i dels fills dels seus fills.

Tomás Melendo

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-es/article/el-be-dels-fills-
la-paternitat-responsable-ii/](https://opusdei.org/ca-es/article/el-be-dels-fills-la-paternitat-responsable-ii/)
(28/03/2025)